

Пропозиції
Міністерства освіти і науки України
до проєкту Закону України
**«Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо впровадження
державної програми національно-патріотичного виховання»**
(реєстр. № 9654 від 28.08.2023, н. д. Юрченко О.)
(перше читання)

Міністерство освіти і науки України в межах компетенції надає такі пропозиції та зауваження до законопроекту.

Проєктом Закону пропонується доповнити статті 5, 6, 63, 64 Закону України «Про освіту» положеннями, що стосуються впровадження в освітній процес державної програми національно-патріотичного виховання.

Слід зазначити, що статтею 13 Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (далі – Закон) визначено суб'єктів відносин у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності. Зокрема, державне регулювання у вказаній сфері в межах повноважень, визначених цим Законом, крім інших, здійснюють: центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки; центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує молодіжну політику; центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фізичної культури і спорту.

Відповідно до частини другої статті 15 Закону до повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, крім іншого, належить: участь у розробленні та впровадженні методології національно-патріотичного виховання, військово-патріотичного виховання та формування громадянських компетентностей; здійснення заходів з національно-патріотичного виховання та військово-патріотичного виховання в межах компетенції.

Водночас згідно з частиною третьою статті 15 Закону до повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує молодіжну політику, крім іншого, належить: забезпечення здійснення національно-патріотичного виховання та реалізація комплексних заходів, безпосередньо спрямованих на національно-патріотичне виховання;

МОН № 1/161-П-23 від 06.09.2023

Підписав: Лісовий Оксен Васильович

Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000ED323600C71DB500

Дійсний: з 22.03.2023 0:00:00 по 21.03.2025 23:59:59

методичне забезпечення національно-патріотичного виховання, участь у розробленні та впровадженні методології громадянської освіти.

Частиною четвертою статті 15 Закону встановлено, що до повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері фізичної культури і спорту, крім іншого, належить: здійснення заходів із національно-патріотичного виховання та військово-патріотичного виховання у межах компетенції.

Звертаємо увагу, що відповідно до підпункту 83 пункту 4 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 630, МОН бере участь у реалізації державної політики з національно-патріотичного виховання, фізичного виховання і спорту в закладах освіти.

Водночас згідно з підпунктами 48³ та 48¹⁷ пункту 4 Положення про Міністерство молоді та спорту України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 220, Мінмолодьспорт забезпечує здійснення національно-патріотичного виховання та проводить комплексні заходи, безпосередньо спрямовані на національно-патріотичне виховання з метою формування і утвердження української національної та громадянської ідентичності, оборонної свідомості, громадянської стійкості на основі суспільно-державних (національних) цінностей України, соціальної активності та відповідальності, готовності до дієвого виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, державної незалежності і територіальної цілісності України; сприяє вихованню у дітей та молоді навичок здорового способу життя, формування сталих традицій та мотивації до занять фізичною культурою і спортом як важливих складових повноцінного розвитку людини, її здоров'я та національно-патріотичного виховання.

Також постановою Кабінету Міністрів України від 30.06.2021 № 673 затверджена Державна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання на період до 2025 року, відповідно до паспорту якої (додаток 1 до Програми), державним замовником є Мінмолодьспорт; керівником Програми є Міністр молоді та спорту України; виконавці заходів Програми – Мінмолодьспорт, Мінветеранів, Міноборони, Мінреінтеграції, Мін'юст, державна установа «Центр пробації» (за згодою), МКІП, МЗС, МОН, МВС, Український інститут національної пам'яті, Нацсоцслужба, Держкіно, обласні, Київська міська держадміністрації.

Таким чином, МОН, як орган державної влади, є одним із суб'єктів, що здійснюють державне регулювання у сфері утвердження української

національної та громадянської ідентичності, в межах компетенції та повноважень, визначених законодавством.

Зауважуємо, що статтею 6 Закону України «Про освіту» визначено засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності, зокрема єдність навчання, виховання та розвитку, а також виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей Українського народу, його історико-культурного надбання і традицій.

Наказом МОН від 06.06.2023 № 527 затверджено Концепцію національно-патріотичного виховання в системі освіти України та Заходи щодо її реалізації до 2025 року, що мають на меті становлення громадянина-патріота України, готового самовіддано розбудовувати країну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти єднанню українського народу та встановленню громадянського миру й злагоди в суспільстві.

Для реалізації цих глобальних завдань здійснюється системна робота, яка передбачає забезпечення гармонійного співвідношення різних напрямів, засобів, методів виховання дітей у процесі навчання і позакласної діяльності.

Також варто зазначити, що усі навчальні програми з предметів, що вивчаються у закладах загальної середньої освіти, пронизані змістовими лініями українознавчого характеру та національно-патріотичного спрямування.

Особливо широко питання українознавства розглядаються на предметах історія, географія, «Захист України», правознавство, українська мова та література, мистецтво.

Отже, організація заходів з національно-патріотичного виховання та військово-патріотичного виховання у закладах освіти в межах компетенції МОН реалізується у повній мірі.

З огляду на викладене, керуючись нормами чинного законодавства, вважаємо за доцільне частину п'яту статті 5, абзац п'ятий частини першої статті 63 Закону України «Про освіту» залишити без змін, оскільки внесення запропонованих законопроектом змін призведе до дублювання функції інших центральних органів виконавчої влади, що створить правові колізії у їх реалізації.

Крім того, пропонуємо в розділі I проекту Закону:

- пункт 2 викласти в такій редакції:

«2. Абзац двадцять третій частини першої статті 6 після слів «надбання і традицій» доповнити словами і знаками пунктуації «, формування української національної та громадянської ідентичності;»»;

- пункт 4 викласти в такій редакції:

«4. Частина першу статті 64 доповнити новим абзацом такого змісту:
«бере участь у реалізації державної програми національно-патріотичного виховання;».

Міністр освіти і науки України

Оксен ЛІСОВИЙ